

ENERGIE FĂRĂ LIMITE

**PENTRU COMUNITĂȚILE DE ENERGIE
DIN SURSE REGENERABILE**

GREENPEACE

**Friends
of the Earth
Europe**

Decembrie 2018

Friends of the Earth Europe și toți membrii rețelei din Spania și Ungaria, Greenpeace EU, REScoop.eu și Energy Cities au contribuit în mod colectiv la redactarea acestei broșuri.

www.foeeurope.org
info@foeeurope.org
+32 2893 1000

Friends of the Earth Europe asbl
Rue d'Edimbourg 26
1050 Bruxelles, Belgium

Nr. 9825553393-31 în Registrul de Transparență al UE

Rețeaua *Friends of the Earth Europe* este sprijinită de:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

în baza unei decizii a Parlamentului German

Friends of the Earth Europe apreciază și mulțumește pentru asistența financiară acordată de către Comisia Europeană (programul LIFE), Fundația Europeană pentru Climă și Inițiativă Europeană pentru Climă (EUKI) demarată de Ministerul Federal German pentru Mediu, Conservarea Naturii și Securitate Nucleară (BMU) – care au finanțat parțial prezenta publicație.

Cuprinsul acestei publicații constituie responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu se va considera că reflectă opinia vreunui dintre finanțatorii mai sus menționați.

De asemenea, publicația este parțial finanțată și de către Greenpeace, organizație cu finanțare independentă ce nu acceptă donații din partea guvernelor, corporațiilor sau partidelor politice, inclusiv din partea instituțiilor UE.

CUPRINS

PAGINA

4

**O MIȘCARE ÎN CREȘTERE:
PRODUCEREA ENERGIEI
DIN SURSE REGENERABILE
ÎN COMUNITĂȚI**

PAGINA

6

**NOI DREPTURI EUROPENE
CE PROMOVEAZĂ
ENERGIILE REGENERABILE**

PAGINA

14

**IMPLICAȚII PENTRU
STATELE MEMBRE UE**

PAGINA

32

**CE ESTE DE FĂCUT
ÎN CONTINUARE**

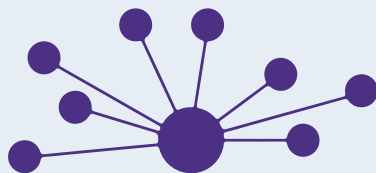
LUCRĂM TOT LA SCARĂ MARE SAU DESCENTRALIZAT?

Schimbări structurale previzionate ale sistemului energetic, posibile prin utilizarea sporită a instrumentelor digitale

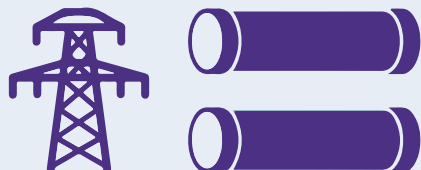
IERI

CENTRALE ELECTRICE PUȚINE ȘI MARI

CENTRALIZAT, PREDOMINANT INTERN

PE BAZĂ DE REȚELE MARI ȘI CONDUCTE

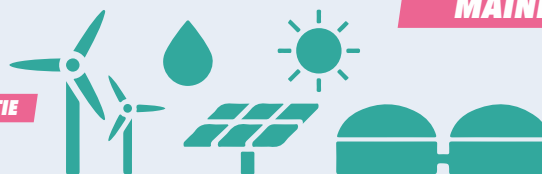

ÎN DIRECȚIE DESCENDENTĂ

PASIV, STRICT PLĂȚITOR

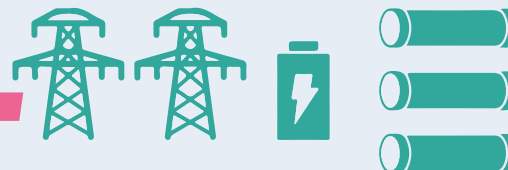
PRODUCȚIE

MUȚI PRODUCĂTORI MICI DE ELECTRICITATE

DESCENTRALIZAT, NELIMITAT DE GRANIȚE

INCLUSIV TRANSPORT LA SCARĂ MICĂ ȘI COMPENSARE REGIONALĂ A FURNIZĂRII

PIAȚĂ

TRANSPORT

DISTRIBUȚIE

CONSUMATOR

MÂINE

ÎN AMBELE DIRECȚII

ACTIV, PARTICIPANT LA SISTEM

1

O MIȘCARE ÎN CREȘTERE: PRODUCEREA ENERGIEI DIN SURSE REGENERABILE ÎN COMUNITĂȚI

INTRODUCERE

Într-o lume care se confruntă cu o stare de urgență climatică, trecerea în Europa la un sistem energetic fără combustibili fosili nu a fost niciodată mai necesară. Comunitățile din toată lumea resimt deja efectele destabilizării climei. Europa, fiind una dintre cele mai bogate regiuni ale globului și leagănul revoluției industriale, are responsabilitatea de a conduce lupta împotriva schimbărilor climatice.

O transformare energetică echitabilă din perspectivă socială implică deschiderea accesului la energii regenerabile pentru comunități și cetățeni – recuperarea puterii din mâinile industriei combustibililor fosili, care a blocat în permanență măsuri nefavorabile intereselor sale financiare, în detrimentul oamenilor și al planetei.

Pe tot cuprinsul Europei, revoluția energetică ia avânt. Cetățeni, comunități, orașe și autorități locale constituie avangarda tranziției energetice a Europei: aceștia controlează și produc într-o măsură tot mai mare propria energie din surse regenerabile, încurajând trecerea către o energie distribuită mai corect, în mod democratic și descentralizat. Cetățenii au fost cei care au construit primele turbine eoliene din Europa, unindu-se în cooperative (sau „comunități de energie din surse regenerabile”).

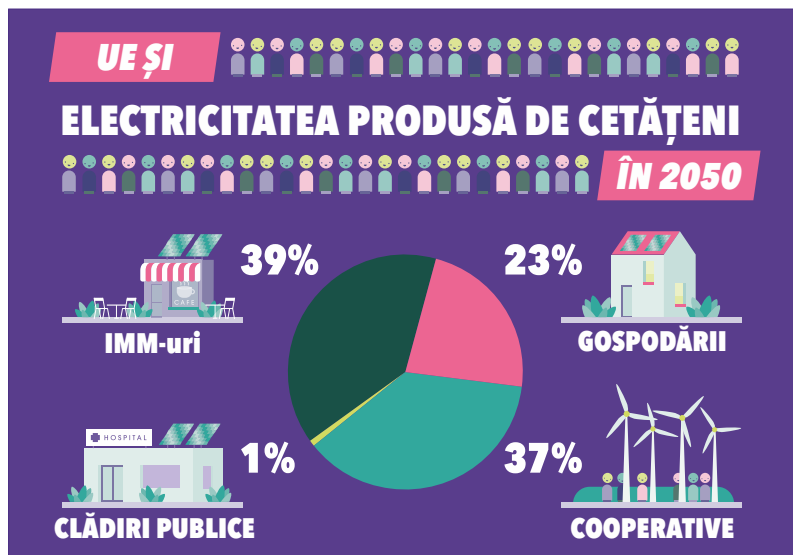
Oameni și comunități din întreaga Europă demarează proiecte proprii de energie regenerabilă și instalează sisteme de stocare a energiei, luând inițiativă în izolarea locuințelor și clădirilor. Energia comunitară are puterea de a realiza o transformare energetică mai rapid, mai echitabil și cu beneficii sociale suplimentare.

Mișcarea comunităților de energie a primit recent un impuls prin îmbunătățirea legislației UE, care acordă comunităților și cetățenilor dreptul de a genera, stoca, consuma și comercializa propria lor energie. Acum este, însă, rândul Statelor Membre UE să implementeze aceste legi.

Energia produsă de comunitățile de energie are în Europa un potențial uriaș. Un studiu recent relevă faptul că jumătate din cetățenii UE – inclusiv comunități locale, școli și spitale – și-ar putea produce propria electricitate din surse regenerabile până în 2050, acoperind 45% din propriul necesar de energie.¹ În prezent, profitând de noile drepturi la energie ale comunităților și locuitorilor din UE, potențialul trebuie să fie pe deplin exploatat, așezând Europa pe calea necesarei transformări energetice.

Prezenta broșură se adresează în principal activiștilor în domeniul energiei din întreaga Europă, membrilor municipalităților, grupurilor ecologiste locale, membrilor cooperativelor energetice viitoare sau existente, precum și cetățenilor implicați.

Scopul său este de a explica ce presupune noua legislație UE privind energiile regenerabile. Folosind exemple din întreaga Europă, broșura prezintă modul în care legislația UE poate ajuta la eliminarea barierelor în calea energiei regenerabile produse de comunități și cetățeni. Capitolul 2 explică prevederile și noile drepturi privind energia produsă de comunități și cetățeni. Capitolul 3 detaliază implicațiile pentru administrațiile publice centrale și locale. Capitolul 4 propune măsuri practice și mijloace de acțiune.

¹ Studiul, efectuat în 2016 de către firma olandeză de consultanță CE Delft, evaluează în premieră potențialul generării descentralizate a energiei pe continent. <https://bit.ly/2GLYnov>

2

NOI DREPTURI EUROPENE CE PROMOVEAZĂ ENERGIA DIN SURSE REGENERABILE

- SITUAȚIA ÎN PREZENT (6)

- NOI LEGI ALE UE ȘI CE ÎNSEAMNĂ ACESTE PENTRU CETĂȚENI (10)

SITUAȚIA ÎN PREZENT

Până în acest moment, foarte puține legi UE veneau în ajutorul cetățenilor care doreau să se implice în producerea de energie regenerabilă, aceștia găsind sprijin în principal în unele politici locale și naționale. Mulțumită acestora, inițiativele comunitare în domeniul energiei devin tot mai frecvente în unele părți ale Europei.

Energia produsă de comunități rămâne, cu toate acestea, relativ subdezvoltată în Europa de Sud, Centrală și de Est, în special datorită unei lipse a structurilor de sprijin, în ciuda interesului deosebit manifestat de comunități și autoritățile locale.

A nu se înțelege din aceasta că schimbările majore în politica energetică a UE din ultimele două decenii nu au adus cu sine și unele oportunități. De exemplu, liberalizarea pieței energiei electrice a permis proiectelor de energie regenerabilă demarate de comunități să înceapă furnizarea de electricitate către membrii lor. Directivele anterioare încurajau și instituirea unor măsuri naționale de sprijinire a energiilor regenerabile, transpuse în unele stimulente pentru demararea proiectelor energetice de către o parte dintre cetățeni și comunități.

DE LA PRODUCȚIA DIN SURSE REGENERABILE LA FURNIZARE – POVESTEA ECOPOWER

Ecopower este o cooperativă de energie regenerabilă, sau „REScoop”, din Belgia. A fost înființată în 1991, de către locuitorii din Rotselaar, în urma unei simple discuții la o masă rotundă. Originile poveștii Ecopower datează din 1985, când o moară de apă a fost cumpărată în cadrul unui proiect comun pentru locuințe. În 2003, după liberalizarea pieței energiei electrice în Belgia, adunarea generală a cooperativei a luat decizia de a deveni furnizor de energie în regiunea Flandra.

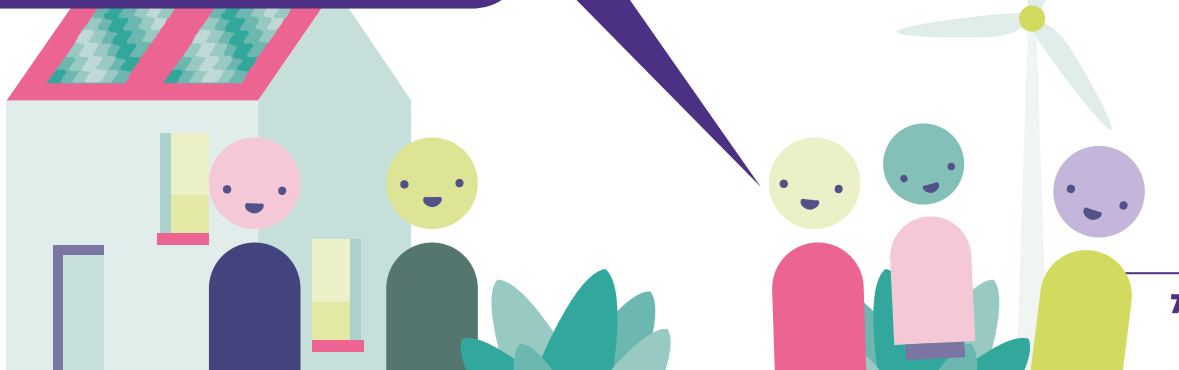
În prezent, cooperativa este în egală măsură producător și furnizor de electricitate ce operează în Flandra. Cu un personal format din 40 de angajați, Ecopower oferă unui număr de peste 57.000 de cetățeni ocazia de a-și controla producția și furnizarea de energie. Proiectele din ultimii ani includ dezvoltarea de turbine eoliene, producția de energie solară și hidroenergie, cogenerare și o fabrică ce produce pelete din lemn. Împreună, aceste instalații produc în jur de 100 de milioane kWh anual. Prin inițiative axate pe eficiența energetică, membrii Ecopower și-au redus consumul energetic în medie cu 50% în ultimii 10 ani. În plus, Ecopower încheie parteneriate directe cu municipalitățile, dorind să susțină crearea valorii economice și sociale pentru cetățeni și municipalitate.

Cu toate acestea, lipsa oricărei mențiuni în politicile UE privind implicarea locuitorilor în sistemul energetic a permis apariția unui unghi mort în politici. **Reglementările sunt în prezent mult în urma numărului în creștere de participanți mai mici, descentralizați**, precum gospodăriile și micile întreprinderi, pe piața energetică.

Regulile pieței energetice a UE au fost inițial concepute pentru companii energetice multinaționale mari, centralizate, care exploatau combustibili fosili. Până acum, aceste reguli nu au recunoscut cetățenii sau comunitățile drept actori distincți pe piață și nu au promovat reguli echitabile pentru ei. Odată cu orientarea mai pronunțată către piață a energiilor regenerabile, acest unghi mort a contribuit la eliminarea forțată de pe piață a cetățenilor și a comunităților.

Ca exemplu, în **Germania**, în 2014, revizuirea UE privind Ajutoarele de Stat pentru energie a determinat eliminarea tarifelor de injecție (feed-in), fiind în schimb favorizate licitațiile ca mijloc de susținere a energiilor regenerabile. Au rezultat de aici nu doar o scădere dramatică a numărului de cooperative de energie regenerabilă nou înregistrate, ci și stagnarea aproape completă a numărului de proiecte demarate de comunitățile care primeau sprijin.

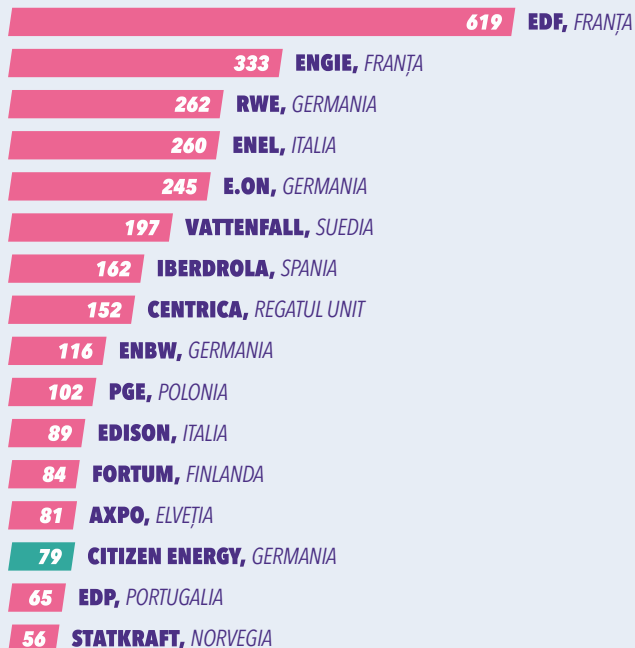
Mai mult decât atât, în numeroase țări, cetățenii care investesc în tehnologii regenerabile s-au confruntat cu schimbări subite ale politicilor și retragerea sprijinului (uneori retroactiv), în detrimentul unor actori mai mari de pe piață.

În **Spania**, de exemplu, sistemele fotovoltaice (PV) montate pe acoperișuri erau, până la data unor schimbări recente operate de guvern, penalizate prin măsuri draconice menite să descurajeze consumul propriu al locuințelor.

MAGNAȚII ENERGIEI: PRIMII 15 FURNIZORI DE ENERGIE CU AMĂNUNTUL DIN EUROPA

Vânzări în terawatt-oră, în 2015 și, spre comparație, vânzările de electricitate produsă de cetățeni, în Germania, în 2016

SPANIA: GENERATION KWH: O MIȘCARE ÎN CREȘTERE, CARE A DUS LA INVESTIȚII DE 3,5 MILIOANE DE EURO PENTRU A PRODUCE 6 MILIOANE KWH DE ENERGIE VERDE

Demarat în 2015 de către Cooperativa Som Energia, acest proiect încurajează orice cooperativă sau colectiv RES care dorește să transforme modelul energetic în conformitate cu principiile suveranității și ale democrației.

Iată cum operează Generation kWh: fiecare partener oferă Cooperativei un împrumut fără dobândă – pe care aceasta îl rambursează anual – și beneficiază, prin acest mecanism, de facturi mai mici la electricitate. Mulțumită investițiilor realizate de cooperativă, gospodăriile vor plăti electricitatea la prețul său real!

O gospodărie obișnuită, cu un consum mediu anual de curent electric de 2.400 kWh trebuie să investească 900€ pentru a-și asigura 70% din necesarul de energie pe 25 de ani. Fiecare contribuție de 100€ este echivalentă cu 170-200 kWh pe an. Întrucât gospodăria va achita facturi la prețul de cost, aceasta va realiza economii. După perioada de 25 de ani, investiția inițială va fi amortizată pe deplin.

Aplicând acest model, cooperativa se apropie de atingerea obiectivului său inițial de 3,5 milioane de Euro, mulțumită celor 3.600 de membri care au investit în aceasta. Din această sumă, prima centrală electrică pe bază de energie solară, pentru producție autonomă colectivă, a fost deja construită, fiind o instalație fotovoltaică de 2.160 kW, ce acoperă necesarul a 1.300 de locuințe.

Pentru mai multe informații: <https://www.generationkwh.org>

NOI LEGI ALE UE ȘI CE ÎNSEAMNĂ ACESTE PENTRU CETĂȚENI

Noul Pachet pentru Energie Curată aprobat de către UE în 2018, începând cu Directiva revizuită privind Energia din Surse Regenerabile (REDII), schimbă regulile jocului pentru cetățeni.

Locuitorii și comunitățile din UE care produc energie dispun acum de o serie de garanții care le asigură capacitatea de a investi în energii regenerabile și de a beneficia de tranziția energetică. Recunoașterea rolului lor, sprijinirea acestora și noile drepturi ale cetățenilor de a produce, consuma, vinde și stoca energie regenerabilă sunt acum prevăzute în legile UE.

Aceasta este o nouă și importantă oportunitate de a promova energia din surse regenerabile produsă de cetățeni, în ajutorul eforturilor de a obține un viitor 100% regenerabil. Ce înseamnă, însă, acest lucru, în practică?

A) RECUNOAȘTE FAPTUL CĂ CETĂȚENII ȘI COMUNITĂȚILE SUNT PĂRȚI INTERESATE ÎN SISTEMUL ENERGETIC

REDII* conține o serie de definiții noi ce recunosc diferitele moduri în care cetățenii se pot implica în sfera energiilor regenerabile:

- **În mod individual:** indivizi, familii și IMM-uri (întreprinderi mici și mijlocii) își vor putea instala sisteme proprii de energie regenerabilă pe acoperiș sau în incintă.

- **Prin asociere** într-un imobil: directiva recunoaște faptul că, pentru cei peste 40% dintre europeni care trăiesc în blocuri de apartamente, demersul comun de a instala tehnologii pentru energie regenerabilă ar putea fi cea mai bună metodă de a beneficia de energie curată.

- Prin intermediul unei **comunități care produce energie din surse regenerabile:** locuitorii, autoritățile locale și IMM-urile pot constitui o persoană juridică cu scopul de a colabora în producerea de energie regenerabilă. În cadrul unei comunități producătoare de energie, cetățenii pot genera resurse financiare cu care pot presta servicii sau satisface necesități locale. În plus, directiva oferă companiilor opțiunea de a instala tehnologii de energie regenerabilă pe proprietăți private.

- **Agregatorii**, participanți pe piață care comasează producători mai mici, independenți, pot optimiza pentru aceștia utilizarea instalațiilor și le pot oferi recomandări privind momentul oportun pentru a consuma, vinde sau stoca electricitatea generată.

- **Tranzacționare de la egal la egal:** acest sistem permite consumatorilor să tranzacționeze energie regenerabilă între ei, fără intermediar, rezultând plăți mai mari și perioade mai scurte de amortizare.

* Directiva UE privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, 2018 <https://bit.ly/2FHtr6o>

B) ACORDĂ DREPTURI CETĂȚENILOR ȘI COMUNITĂȚILOR CARE DORESC SĂ INVESTEASCĂ ÎN ENERGII REGENERABILE

REDII cuprinde un set de drepturi exercitabile, în baza cărora investițiile cetățenilor în energii regenerabile sunt protejate. Aceste drepturi vor fi garantate chiar și de către guverne sau participanți privați pe piață:

- **Dreptul de a produce, stoca, consuma și comercializa energie din surse regenerabile;**
- Dreptul de a nu fi taxați inechitabil pentru energia produsă de ei înșiși;
- Dreptul de a pătrunde pe toate piețele energetice adecvate în mod direct sau apelând la terți;
- Protecție împotriva procedurilor discriminatorii și a anumitor tarife care ar putea descuraja sau penaliza implicarea în sfera energiilor regenerabile;
- Protecția drepturilor consumatorului;
- Dreptul de a beneficia de sprijin sau compensații adecvate pentru implicarea în producția de energie din surse regenerabile;
- Dreptul de participare la comerțul cu energie de la egal la egal sau partajarea energiei;
- Dreptul de accesa informații care instruesc cetățenii privind modul în care își pot exercita aceste drepturi.

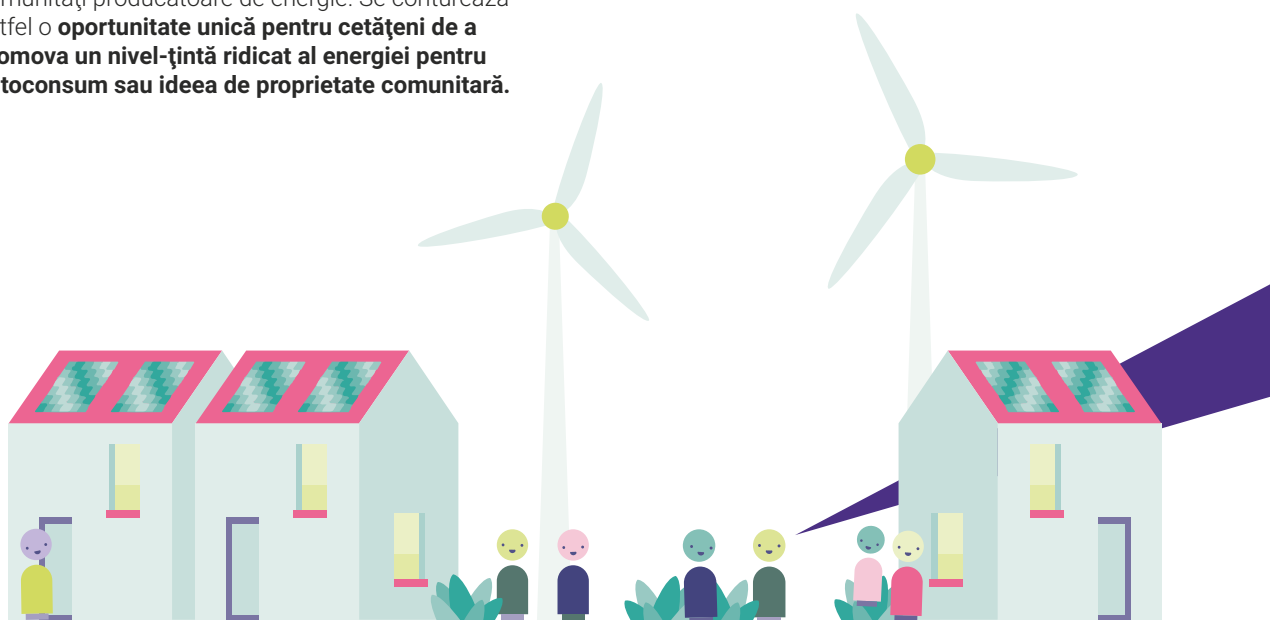
C) OFERĂ FUNDAMENTUL ELABORĂRII UNOR CADRE NAȚIONALE DE FACILITARE A SPRIJINULUI PENTRU CETĂȚENI

REDII impune Statelor Membre UE să elaboreze **cadre de facilitare concepute pentru a sprijini investițiile cetățenilor și ale comunităților în energia din surse regenerabile**. Aceste cadre trebuie să se bazeze pe evaluări naționale care, la rândul lor, oferă locuitorilor ocazia de a interacționa cu factorii de decizie pe tema oportunităților și barierelor locale.

Elaborarea acestor cadre naționale de facilitare are legătură cu procesul de planificare națională pe care Statele Membre UE sunt obligate să îl parcurgă pentru a transmite UE cum vor contribui acestea la atingerea țintelor referitoare la energia din surse regenerabile, eficiența energetică și emisiile de gaze cu efect de seră. Se propune guvernelor, fără a se impune, să formuleze obiective privind energia din surse regenerabile obținută de consumatori autonomi și comunități producătoare de energie. Se conturează astfel o **oportunitate unică pentru cetățeni de a promova un nivel-țintă ridicat al energiei pentru autoconsum sau idea de proprietate comunitară**.

D) IMPUNE GUVERNELOR SĂ SIMPLIFICE ADMINISTRAREA ȘI PROCEDURILE PROIECTELOR DEZVOLTATE DE CETĂȚENI ȘI COMUNITATE

Mai multe prevederi din REDII sunt concepute pentru a facilita investițiile în proiecte de energie din surse regenerabile pentru cetățeni și comunități. Este clarificat faptul că cetățenii și comunitățile vor obține autorizațiile dintr-un singur loc, vor putea depune cu ușurință documentația, vor avea acces la informații de natură tehnică și vor beneficia de termene mai scurte și mai clar definite de aprobare a proiectelor. În plus, există prevederi care scutesc integral proiecte mai mici de procesul emiterii autorizațiilor.

ȚINTA SCOȚIEI PENTRU COMUNITĂȚILE DE ENERGIE

În cadrul strategiei sale climatice și energetice, guvernul scoțian s-a angajat să obțină, până în 2020, cel puțin 500 MW de energie din surse regenerabile din instalații aparținând comunității și producătorilor locali. Acest obiectiv fără caracter obligatoriu a constituit punctul de plecare pentru implementarea unei serii de politici și măsuri financiare de sprijin. Constatând faptul că își va depăși ținta mai devreme, guvernul a actualizat ținta la 1 GW pentru 2020, și la 2 GW până în 2030. În plus, cel puțin jumătate din toate proiectele de energie regenerabilă nou aprobate vor conține în mod obligatoriu un element de proprietate partajată cu comunitatea locală.²

² <https://bit.ly/2T0ZW3r>

3

IMPLICAȚII PENTRU STATELE MEMBRE UE

A) COMUNITĂȚI DE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE (14)

B) GOSPODĂRII (23)

C) AUTORITĂȚI LOCALE (26)

Având în prezent forma finală a Directivei privind Energia din Surse Regenerabile (REDII) convenită între Instituțiile Uniunii Europene, pasul următor pentru Statele Membre UE este de a începe modificarea și revizuirea propriilor legi naționale pentru a asigura alinierea lor la noua legislație UE. În acest proces, Statele Membre vor transmite Comisiei UE și unele planuri (numite și „planuri naționale integrate energie și schimbări climatice” sau „PNIESC”) ce conțin obiective, politici și măsuri indicând modul în care acestea intenționează să își atingă țintele anului 2030 privind energia din surse regenerabile, eficiența energetică și emisiile de gaze cu efect de seră. Vor fi aici incluse obiective, politici și măsuri care sprijină autoconsumul și comunitățile ce produc energie din surse regenerabile.

Aceste procese oferă **cetățenilor și societății civile două ocazii de promovare a politicilor și legilor naționale de susținere, iar guvernelor șansa de a promova comunitățile ce produc energie din surse regenerabile și autoconsumul.** Ambele procese au termene limită:

- Până la sfârșitul lui 2019, guvernele naționale trebuie să transmită planurile (PNIESC) finalizate;
- Până pe 30 iunie 2021, Statele Membre au obligația de a modifica legislația în mod corespunzător (și drepturile la energie ale cetățenilor).

Este important să facem distincția între A) comunități de energie din surse regenerabile, B) gospodării și C) autorități locale - lucru de care ne vom ocupa în restul capitolului.

A) COMUNITĂȚI DE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE

REDII cuprinde mai multe elemente care, împreună, constituie fundamentul elaborării politicii și cadrelor juridice naționale pentru comunitățile de energie din surse regenerabile.

DEFINIȚIA 'COMUNITĂȚII DE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE'

Definiția REDII pentru „comunitățile de energie din surse regenerabile” se află la baza noului cadru juridic al UE privind energia din comunități, stabilind tipurile de inițiative comunitare care pot beneficia de sprijin. Statele Membre vor trebui să definească persoane juridice sau structuri ce pot fi considerate „comunități de energie din surse regenerabile”, respectând totodată definiția oferită de REDII:

„COMUNITATE DE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE” SEMNIFICĂ O PERSOANĂ JURIDICĂ:

(a) care, în conformitate cu legislația națională aplicabilă, se bazează pe participare deschisă și voluntară, este autonomă și controlată efectiv de către acționari sau membri situați în proximitatea proiectelor de energie regenerabilă deținute și dezvoltate de respectiva persoană juridică;

(b) ai cărei acționari sau membri sunt persoane fizice, IMM-uri sau autorități locale, inclusiv municipalități;

(c) al cărei scop principal este de a furniza avantaje de mediu, economice sau sociale acționarilor sau membrilor săi sau regiunilor locale în care operează, în detrimentul profiturilor financiare;

ACORDUL OLANDEZ PRIVIND CLIMA ȘI PROPRIETATEA COMUNITARĂ A ENERGIEI DIN SURSE REGENERABILE

Pe tot parcursul anului 2018, guvernul olandez a purtat dialoguri cu părți interesate din întreaga țară pentru a conveni asupra obiectivelor unui acord privind clima destinat Țărilor de Jos, inclusiv valoarea proprietății locale și comunitare asupra proiectelor de energie din surse regenerabile. Acordul final conține un obiectiv fără caracter obligatoriu, conform căruia toate noile proiecte de energie eoliană și solară ar trebui să fie deținute în proporție de 50% de către comunitatea locală. Obiectivul va servi drept fundament pentru planificarea municipală a dezvoltării energiei din surse regenerabile și va facilita eliberarea autorizațiilor de construcție. Se va garanta astfel faptul că dezvoltatorii, când solicită autorizații pentru proiecte noi, discută cu comunitățile pentru a înțelege cum doresc acestea să se implice.

Se impune evidențierea a patru elemente cheie:

1) Eligibilitatea pentru participare: indiferent de forma aleasă, doar persoane fizice, autorități locale (inclusiv municipalități) sau IMM-uri³ pot participa ca membri. Excluderea companiilor mai mari asigură faptul că acestea nu pot profita în mod incorect de tratament sau drepturi preferențiale.

2) Control și proces decizional democratic: comunitatea de energie din surse regenerabile trebuie să fie controlată de către membri aflați în „proximitatea” proiectelor de energie regenerabilă implementate de comunitate. Definiția „proximității” este fixată de către Statul membru. Este important să nu se formuleze o definiție prea limitată pentru a nu se transforma într-o barieră. În plus, comunitatea de energie din surse regenerabile trebuie să fie „autonomă”: niciun membru individual (în special o companie sau o instituție financiară) nu are permisiunea de a exercita o influență disproporționată asupra procesului decizional.

3) Participare deschisă și voluntară: comunitatea trebuie să fie deschisă tuturor posibilor membri pe baza unor criterii nediscriminatorii, și să permită acestora să se retragă. Se asigură astfel că cetățenii locali nu sunt împiedicați să se alăture comunității, precum și că au libertatea de a se retrage și a-și exercita alegerea pe piața de energie.

4) Un scop alternativ la obținerea profitului: comunitatea de energie din surse regenerabile trebuie să aibă ca scop principal oferirea unor avantaje de mediu, economice sau sociale în rândul membrilor săi sau al comunității locale în care operează. Membrii comunității pot obține o rentabilitate financiară a investiției, însă comunitatea în sine nu trebuie să urmărească profitul.

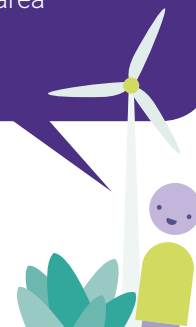
Multe dintre acestea sunt principii de funcționare ale cooperativelor sau întreprinderilor sociale.⁴ Prin urmare, definiția oferă o oportunitate unică de a promova adoptarea acestor forme juridice de către comunitățile de energie din surse regenerabile, astfel încât sistemul nostru energetic să poată ajuta oamenii și planeta.

³ <https://bit.ly/2boTaz7>

⁴ <https://bit.ly/2AOAsz6>

GRECIA - UN MODEL DE DEFINIȚIE JURIDICĂ PENTRU COMUNITĂȚILE DE ENERGIE

În ianuarie 2018, parlamentul elen a votat adoptarea primei legislații europene dedicate energiei produse de comunități. De remarcat este faptul că legislație definește comunitățile de energie, cine poate fi membru, cum pot fi acestea constituite și operate și cum pot fi folosite profiturile. Ca un aspect important, legislația descrie comunitățile de energie drept cooperative ce urmăresc exclusiv să promoveze economia și inovația socială, să abordeze sărăcia energetică și să promoveze sustenabilitatea, generarea, stocarea, autoconsumul, distribuția și furnizarea energiei, precum și să sporească eficiența energetică a utilizării finale la nivel local și regional. Obținerea profitului este limitată la anumite scenarii. De asemenea, legislația prevede și o serie de măsuri de sprijin menite să faciliteze dezvoltarea comunităților.

UN SET DE DREPTURI DE BAZĂ

REDII acordă drepturi atât comunității producătoare de energie, cât și participanților săi. Acestea se acordă în mod automat și sunt exercitabile prin lege. Odată ce Statul Membru State implementează măsuri menite să asigure exercitarea drepturilor în cauză, acestea ar trebui să fie mai solide și mai ușor de apărut decât politicile și măsurile cadrelor de facilitare.

DREPTURI PENTRU CETĂȚENI

Fiecare cetățean are dreptul de a face parte dintr-o comunitate de energie din surse regenerabile, fără a fi victima unor condiții discriminatorii, bucurându-se permanent de drepturile sale de consumator. Aspectul este important deoarece, ca membru al unei comunități producătoare de energie, acesta se implică într-o activitate economică și, ca atare, se poate expune la riscul pierderii drepturilor sale la energie din postura de consumator. Toți membrii trebuie să aibă statut egal în comunitate, însemnând eliminarea oricăror conduite discriminatorii între membri. În plus, cetățenii au dreptul la informare, conștientizare, orientare și instruire, toate acestea ajutându-i să își exercite drepturile.

DREPTURI PENTRU COMUNITĂȚILE DE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE

Comunitățile de energie din surse regenerabile au dreptul de a genera, stoca, consuma (inclusiv autoconsum) și vinde energie din surse regenerabile. În plus, au dreptul de a activa pe piețe adecvate, în mod individual sau prin agregare.

Un aspect semnificativ este **dreptul de a partaja energie** acordat acum comunităților de energie. Aceasta este o nouă oportunitate, întrucât partajarea energiei rămâne ilegală în majoritatea țărilor. Fiind o prevedere destul de vagă, cetățenii au sarcina de a depune propuneri detaliate (de ex. inclusiv decontare cantitativă virtuală, în prezent posibilă în Grecia; comerțul cu energie de la egal la egal etc.). Pentru ca măsura să fie eficientă, Statele Membre UE trebuie să asigure cooperarea operatorilor de rețea cu comunitățile producătoare de energie.

CADRE DE FACILITARE

Statele Membre UE au acum obligația de sprijini dezvoltarea comunităților de energie prin elaborarea cadrelor de facilitare. Totuși, pentru a le elabora, Statele Membre trebuie să evalueze atât potențialul de dezvoltare al comunităților de energie, cât și barierele apărute în calea dezvoltării lor.

STRATEGIA ENERGETICĂ A REGATULUI UNIT ÎN PLAN COMUNITAR

La începutul lui 2014, guvernul Regatului Unit a lansat o cuprinzătoare „Strategie Energetică pentru Comunități”, în urma unui efort guvernamental îndelungat de a identifica și a afla detalii despre diferiți actori din sectorul comunităților de energie, precum și provocările specifice cu care aceștia se confruntă. Strategia a fost dezvoltată cu consultarea unui Grup de Contact pentru comunitățile de energie constituit de către Guvern. Strategia rezultată a prevăzut prioritățile și planurile Guvernului de extindere a sprijinului acordat în următorii ani comunităților de energie.

Pentru mai multe informații, accesați:
<https://bit.ly/1erF1tY>

Potrivit directivei, aceste cadre de facilitare trebuie să acopere o serie de aspecte:

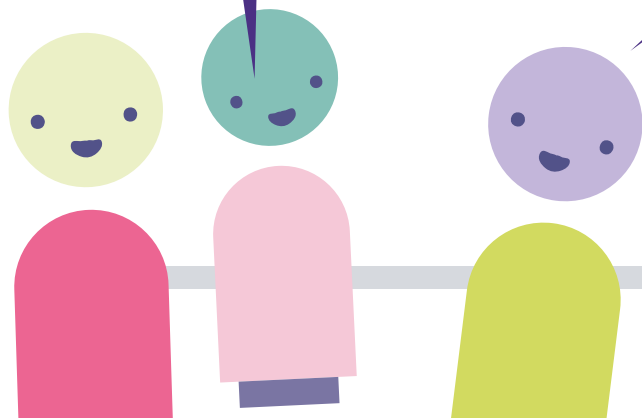
- **Reducerea barierelor de reglementare și administrative nejustificate.** Odată identificate în urma unei evaluări, barierele administrative și de reglementare nejustificate puse în calea dezvoltării comunităților de energie trebuie să fie eliminate.
- **Nediscriminare.** Nu trebuie să existe discriminare la adresa activităților desfășurate de comunitățile de energie, în special din partea altor actori de pe piață (de ex. operatorii de distribuție sau furnizorii de energie), dar și a guvernelor.
- **Proceduri corecte, adecvate și transparente de licențiere și înregistrare.** În analiza cerințelor de licențiere și a altor reguli privind comunitățile ce utilizează energii regenerabile, Statele Membre trebuie să se asigure că acestea nu împovărează în mod disproportionat comunitățile producătoare de energie.
- **Tarife de rețea și orice alte tarife - corecte, adecvate, transparente și alinate la costuri.** Statele Membre trebuie să se asigure că sumele cu care comunitățile de energie contribuie la costurile de rețea și ale altor sisteme sunt echitabile. Acestea se vor stabili printr-o analiză cost-beneficiu, fiind o ocazie de a descrie comunitățile producătoare de energie din perspectiva beneficiilor pe care le pot oferi sistemului și comunității. Dacă organismul național de reglementare în domeniul energiei realizează această analiză, ea se va supune regulilor specifice privind transparența, participarea și răspunderea.
- **Accesul la finanțare și informații.** Întrucât multe comunități nu știu punctul de plecare în ce privește aspectele tehnice și financiare ale constituirii unei comunități de energie, cadrele de facilitare ar trebui să propună metode prin care se asigură soluționarea acestor probleme. În mod deosebit, numeroase comunități obțin cu greu finanțare pentru studii de fezabilitate, care determină șansele dezvoltării unui proiect. Cetățenii au în acest context ocazia de a promova constituirea unor fonduri sau forme de sprijin investițional sub formă de credite avantajoase, granturi sau reduceri fiscale pentru investițiile membrilor.
- **Acces pentru cetățenii vulnerabili, afectați de sărăcie energetică sau chiriași.** Comunitățile producătoare de energie trebuie să ofere oportunități ce asigură posibilitatea de participare a gospodăriilor vulnerabile și afectate de sărăcie energetică. Multe cooperative REScoop folosesc energiile regenerabile și pentru a atenua sărăcia energetică. În mod ideal, Statele Membre ar trebui să implementeze politici și măsuri specifice de promovare a acestui aspect, însă promovarea unor idei specifice va reveni în sarcina cetățenilor.
- **Colaborarea între municipalități și cooperative.** Municipalitățile doresc tot mai mult să înființeze cooperative sau să colaboreze cu comunități producătoare de energie existente. Autoritățile locale au acum posibilitatea de a solicita sprijin specific pentru reglementare și dezvoltare. În acest sens, ele ar trebui să aibă și dreptul de a aplica măsuri locale în sprijinul comunităților de energie, de ex. planificare locală, politici financiare sau achiziții publice.

FONDURI REÎNNOIBILE (REVOLVING) PENTRU COMUNITĂȚILE DE ENERGIE: TENDINȚĂ ASCENDENTĂ ÎN EUROPA

Un număr tot mai mare de țări UE încep să recunoască provocările financiare cu care se confruntă comunitățile de energie din surse regenerabile. Aceste țări dispun, într-o măsură din ce în ce mai mare, de fonduri reînnoibile pe care comunitățile le pot accesa pentru a achita costurile inițiale de dezvoltare a proiectelor (de ex. studii de fezabilitate, obținerea autorizațiilor). Astfel de fonduri iau frecvent forma unor mecanisme de subvenții transformate în credite, limitându-se pentru comunități riscurile de investiție. Danemarca, Scoția, Anglia și Țările de Jos au inclus în planurile și politicile lor fonduri reînnoibile.

COMUNITĂȚILE DE ENERGIE SPORESC ACCESUL TUTUROR LA ENERGII REGENERABILE – LECȚIILE PENTRU SUA, ÎNVĂȚATE ÎN EUROPA

Într-o serie de State Membre UE, cooperativele REScoop și-au fixat în mod expres obiective sociale, precum combaterea sărăciei energetice. Ele îndeplinesc acele obiective dezvoltând scheme de solidaritate menite să scadă facturile la energie ale membrilor vulnerabili, oferind acestora servicii și instruire în reducerea consumului. Folosesc, de asemenea, câștigurile obținute din producerea de energie pentru a crește nivelul de trai al gospodăriilor vulnerabile și cu venituri mici.

UN MODEL DE CO-INVESTIȚIE ÎNTRE COOPERATIVELE DE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE ȘI MUNICIPALITĂȚILE DIN BELGIA

Amel și Bülingen (Belgia) sunt două municipalități din regiunea vorbitoare de limbă germană a Belgiei, care au decis să înființeze o fermă eoliană de mari dimensiuni pe proprietatea municipală. 60% din proiect va fi public și deținut de către municipalități (30% Amel și 30% Bülingen). Restul de 40% se va afla în proprietatea privată a două cooperative de energie locale: 27% va fi deținut de Courant d'Air, iar 13% de către Ecopower. O societate tip Vehicul cu Scop Special (VSS) va fi constituită pentru implementarea acestui Parteneriat Public-Civic.

INCLUDEREA ÎN SCHEME DE SPRIJIN PENTRU ENERGII REGENERABILE

Trecerea la licitații și concursuri de oferte are un vizibil efect negativ asupra capacității comunităților de energie din surse regenerabile de a concura pentru sau a accesa scheme disponibile de sprijin pentru energie regenerabilă. REDII abordează această problemă **impunând Statelor Membre UE să țină cont de aspectele specifice ale comunităților de energie în elaborarea schemelor de sprijin**. Se înțelege astfel că, dacă un Stat Membru nu reușește să evalueze impactul schemei/schemelor sale de sprijin asupra comunităților producătoare de energie, acesta poate fi dat în judecată.

În practică, Statele Membre ar trebui să aplice măsuri concepute să **asigure acestor comunități condiții egale de concurență pentru schemele de sprijin în raport** cu alți actori de pe piață. Statele Membre vor beneficia de un grad ridicat de libertate privind metodele alese pentru a implementa acest lucru. Preambulul REDII oferă, totuși, cetățenilor dreptul de a solicita:

- Furnizarea informațiilor, a asistenței tehnice și financiare;
- Diminuarea cerințelor administrative;
- Criterii de licitare relevante pentru comunitate;
- Perioade de licitare dedicate pentru comunitățile de energie din surse regenerabile.

CRITERII RELEVANTE PENTRU CETĂȚENI LA LICITAȚIILE DIN BELGIA

În Belgia, autoritățile locale pot scoate la licitație dezvoltarea proiectelor de energie regenerabilă pe terenuri aflate în proprietate publică. În acest proces, autoritățile integrează adesea obiective de politici sau dezvoltare, inclusiv implicarea locuitorilor și acceptarea publică. Criteriile de licitare pot urmări un punctaj sau pot fi criterii specifice pe care autoritatea le va lua în calcul în evaluarea ofertelor. Iată un exemplu:

Oferta Eeklo pentru dezvoltarea unui proiect eolian local (20 MW) conform planului eolian al provinciei

- Se urmărește o participare directă de cel puțin 50% a municipalității și localnicilor
- Contribuție de 5.000 €/an pentru fiecare turbină eoliană (plătită într-un fond de beneficii pentru comunitate)
- Contribuție de 5.000 €/an pentru fiecare turbină eoliană (plătită municipalității)
- Includerea criteriilor sociale și societale în licitația publică (nu doar a criteriilor financiare)

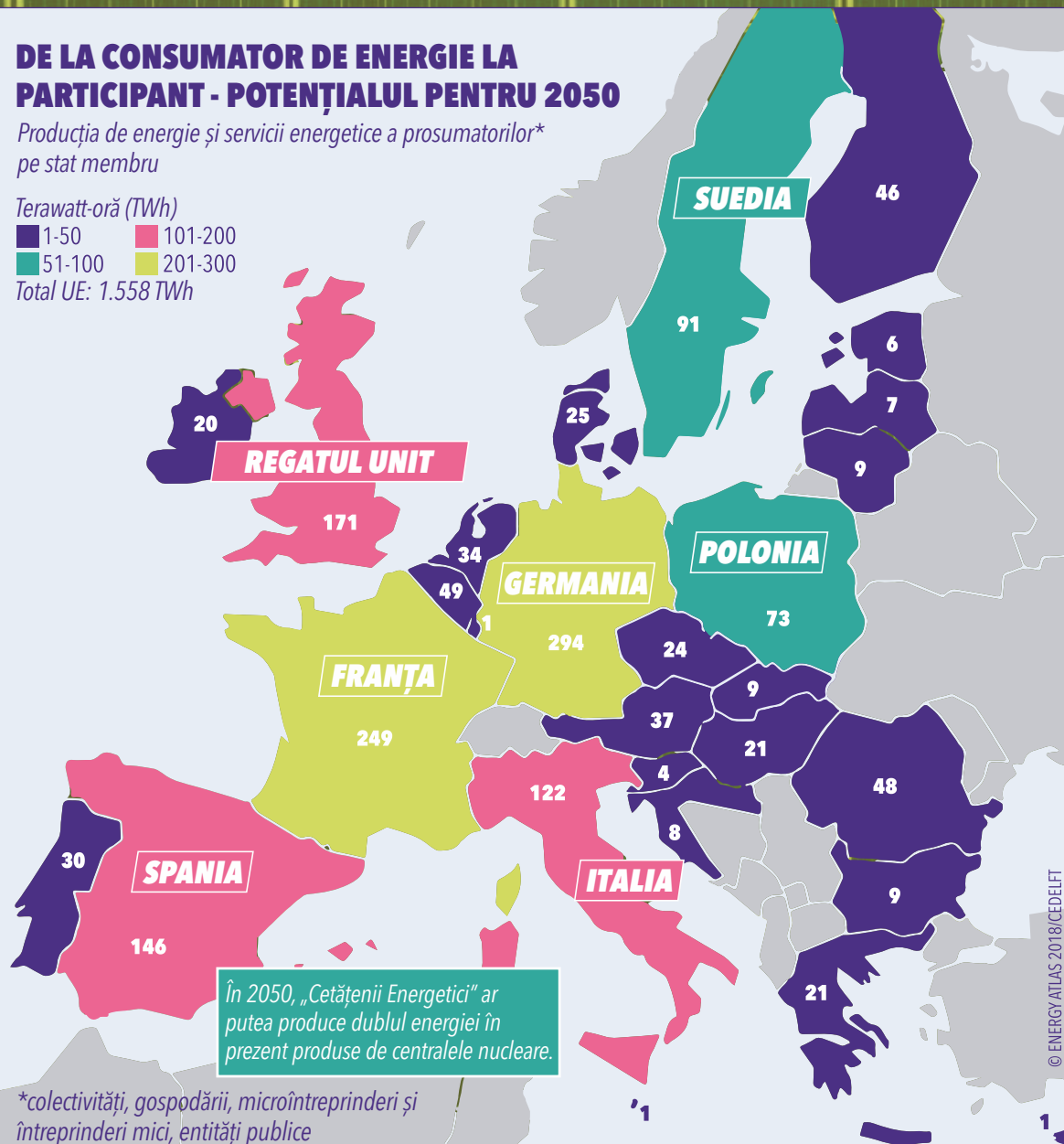
DE LA CONSUMATOR DE ENERGIE LA PARTICIPANT - POTENȚIALUL PENTRU 2050

Producția de energie și servicii energetice a prosumatorilor*
pe stat membru

Terawatt-oră (TWh)

■ 1-50 ■ 101-200
■ 51-100 ■ 201-300

Total UE: 1.558 TWh

B) GOSPODĂRII

Și gospodăriile individuale și-au câștigat dreptul de a avea un rol activ în transformarea energetică a Europei.

TAXE

Noua directivă prevede faptul că producția casnică de energie electrică din surse regenerabile poate fi comercializată cu aplicarea unor taxe. Totuși, **orice taxă impusă trebuie să fie nediscriminatorie și proporțională.**

Se înțelege astfel că taxele de rețea trebuie să reflecte doar costul injectării curentului electric în rețea. Guvernele vor fi nevoite să raporteze transparent calculele și estimările utilizate pentru stabilirea taxelor și tarifelor.

Acesta este un progres. În multe state, taxele - în special taxele de rețea - nu au la bază o analiză efectivă cost-beneficiu, de multe ori discriminând în mod disproporționat producția casnică de energie.

E bine cunoscută măsura guvernului spaniol de a adopta o „taxă pe soare”, care a scăzut interesul pentru investiții în energia solară și a sufocat sectorul energiei solare.

Susținătorii energiei produse în comunități au afirmat că nu ar trebui aplicate taxe și tarife energiei electrice produse autonom și consumate în propria gospodărie. REDII susține acest principiu. Totuși, prevede anumite excepții în care guvernele pot impune taxe:

1. Dacă sunt implementate scheme publice care sprijină efectiv energia regenerabilă produsă de prosumatori.
2. Începând din 2026, dacă instalațiile de producție și autoconsum ale prosumatorilor depășesc 8% din capacitatea totală instalată de producție a energiei electrice.
3. Dacă instalațiile au o capacitate de peste 30 kW.

PROSUMATORII VOR TREBUI SĂ FIE PLĂTIȚI PENTRU ENERGIA PRODUSĂ

Ar putea fi greu de crezut, însă nu puține au fost cazurile în care prosumatorii au generat și distribuit energie produsă de panouri fotovoltaice de pe acoperișuri fără a fi remunerați câtuși de puțin. Noile reguli UE schimbă această situație. **Acestea impun guvernelor să asigure faptul că, din 2021, prosumatorii sunt corect remunerați pentru electricitatea pe care o vând în rețea.** Această plată trebuie să corespundă cel puțin *„valorii de piață a electricității respective, valoare care poate, la rândul său, ține cont de valoarea energiei pe termen lung pentru rețea, mediu și societate”.*

Asigurarea prețului pieței este deja un pas major. Guvernele ar trebui să meargă, însă, mai departe și să recunoască valoarea pe termen lung a energiei din surse regenerabile autogenerate pentru mediu și societate atunci când stabilesc nivelul prețului.

În SUA, mai exact în Minnesota, Oregon și Austin, Texas, se aplică deja o metodologie de stabilire a prețului pentru electricitatea produsă de persoane private și vândută în rețea, fiind folosită pentru a influența deciziile legate de politici în California, New York și Texas. Un studiu recent, aplicând în premieră această abordare în Europa, estimează beneficiile nete generate de o mică instalație solară casnică din Spania la 440€ pe an (pe baza unei valori a energiei solare de 59€/MWh), conducând la beneficii totale la nivel național de 1,77 miliarde €.

BLOCURILE DE APARTAMENTE ȘI PARTAJAREA ELECTRICITĂȚII

40% dintre locuitorii Europei trăiesc în apartamente, proporția fiind mai ridicată în rândul populației cu venituri mici. **Avantajele participării la tranziția energetică trebuie să fie disponibile pentru toată lumea, nu doar pentru cei cu posibilități financiare mari.**

Energiile regenerabile au un mare potențial de a reduce facturile de curent electric, sărăcia energetică și chiar de a reduce dezechilibrul între venituri. Acest lucru se poate realiza prin asigurarea faptului că toți cetățenii, indiferent dacă dețin sau au acces la un acoperiș, pot participa pe piața energiei electrice.

Noua directivă acordă **persoanelor care locuiesc în apartamente dreptul de a demara împreună proiecte ce utilizează energia regenerabilă.**

Guvernele ar trebui să instituie prevederi adaptate la necesitățile locuitorilor din apartamente - ținând cont de factori precum lipsa suprafețelor de acoperiș, instalațiile partajate între gospodării multiple și faptul că multe persoane sunt chiriași, nu proprietari.

De asemenea, REDII încurajează guvernele să propună scheme de partajare a electricității. Acestea pot crește volumul de energie solară distribuită eliminând problema accesului la acoperiș sau partajând beneficiile cu clienți vulnerabili. Un exemplu de schemă implementată de partajare a electricității este **„contorizarea virtuală netă”**, ce permite atribuirea unor credite electricității generate într-un anumit amplasament, și folosirea lor pentru cumpărarea, vânzarea și/sau transferul creditelor pe factura de curent electric a unui utilizator de electricitate din alt amplasament. Consumatorii achită taxe de rețea

pentru transferul de curent electric, însă schema poate, totuși, reduce substanțial facturile celor dezavantajați. Practica este deja obișnuită în SUA și Australia, pe când în Europa, Grecia este singura țară care a adoptat-o până în prezent.

GRECIA: BENEFICIILE SOCIALE PRIN PARTAJAREA ELECTRICITĂȚII

„Contorizarea virtuală netă” ar putea facilita într-o mare măsură combaterea sărăciei energetice în Grecia, unde mai mult de 50% dintre persoane locuiesc în blocuri de apartamente și 4 din 10 gospodării își achită cu greu facturile de curent electric.

Greenpeace Grecia propune un program social solar pe 10 ani, bazat pe actualele legi ale energiei din Grecia vizând contorizarea virtuală netă. Prin acest program, gospodăriile afectate de sărăcie energetică pot primi un mic sistem PV, instalabil pe acoperiș sau într-un parc adiacent. Măsura ar permite acestor gospodării să devină autonome și să renunțe la subvenții pentru consumul de electricitate. Consumatorii incluși în acest program și-ar putea reduce facturile de curent electric cu 280-315€ pe an. Necesitând doar jumătate din costul actualului program de tarife sociale, programul social solar este o soluție de câștig reciproc pentru climă, eficientizarea costurilor guvernamentale și diminuarea sărăciei energetice.

CADRU DE FACILITARE

REDII **obligă Guvernele să implementeze un „cadru de facilitare” pentru dezvoltarea autoconsumului de energie regenerabilă.**

REDII prevede faptul că guvernele trebuie să își fundamenteze cadrul pe „o evaluare a potențialului de autoconsum de energie din surse regenerabile în propriile teritorii și rețele de energie, dar și a barierelor curente nejustificate aflate în calea acestuia”.

Guvernele sunt libere să aleagă metoda de implementare a acestui cadru, urmărind, însă, anumite ținte similare cerințelor impuse comunităților de energie din surse regenerabile. Aceste cadre de facilitare trebuie să acopere o serie de aspecte:

- Eliminarea obstacolelor, astfel încât să fie permis tuturor cetățenilor accesul la energie regenerabilă pentru autoconsum;
- Gestionarea barierelor financiare și de reglementare și stimularea proprietarilor de clădiri să creeze oportunități privind autoconsumul de energie din surse regenerabile;

- Asigurarea pentru prosumatori a accesului nediscriminatoriu la schemele de sprijin pentru electricitatea injectată de aceștia în rețea;
- Asigurarea unor costuri de sistem adecvate și echilibrate pentru electricitatea pe care prosumatorii o injectează în rețea.

Pentru elaborarea unui Cadru Național de Facilitare privind autoconsumul de energie din surse regenerabile, guvernele naționale trebuie să țină cont de două condiții. În primul rând, evaluarea națională ar trebui realizată într-o manieră obiectivă, pe baza unei metodologii corecte. În al doilea rând, toate cerințele prevăzute de REDII trebuie să fie implementate.

C) AUTORITĂȚI LOCALE

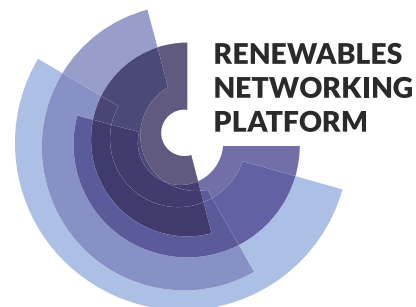
Autoritățile locale se dovedesc a fi un jucător cheie în democratizarea energiei. 9.000 de autorități locale și orașenești din întreaga Europă s-au angrenat în planuri ambițioase de a produce energie din surse regenerabile în cadrul Convenției Europene a Primarilor.

Noua directivă (REDII) ar putea schimba regulile jocului, permițând autorităților locale să ajute în progresul transformării energetice a Europei - dacă acestea pot valorifica la maxim noile sale prevederi. Autoritățile locale dobândesc - în egală măsură - o pârgie legală pentru a **sprijini noile modele de afaceri** controlate de către comunitate, dar și proprietatea asupra energiei regenerabile. În plus, autoritățile locale beneficiază de dreptul de a **participa în calitate de acționari** în comunități de energie.

Implicarea autorităților locale poate legitima proiectele și crește încrederea în acestea, în același timp conectându-le la strategii politice și planuri mai vaste de decarbonizare și amplificare a utilizării energiei din surse regenerabile.

AUTORITĂȚILE LOCALE ÎN CALITATE DE BENEFICIARI AI ENERGIEI PRODUSE DE COMUNITĂȚI

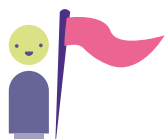
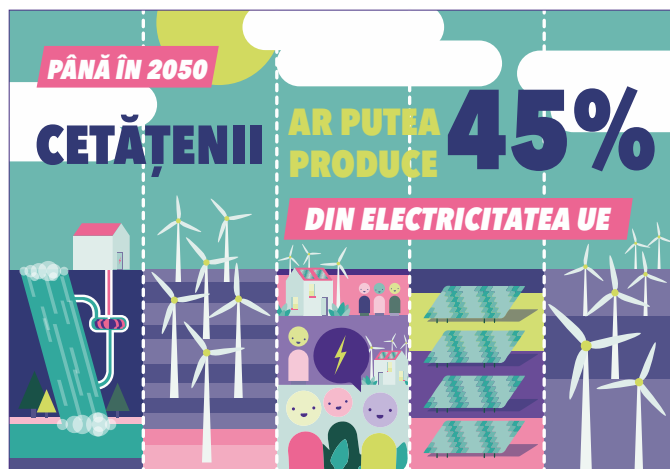
Autoritățile locale câștigă atunci când promovează energia produsă de comunități, și nu doar pentru că oferă energie din surse regenerabile sau datorită creșterii de eficiență. În multe State Membre UE, proiectele energetice dezvoltate de comunități ajută autoritățile locale și în gestionarea sărăciei energetice. Întrucât proiectele deținute de cooperative sunt adesea axate pe misiune și nu pe profit, ele oferă în mod obișnuit tarife mai bune gospodăriilor vulnerabile, reinvestind în același timp în eficiență energetică.

**RENEWABLES
NETWORKING
PLATFORM**

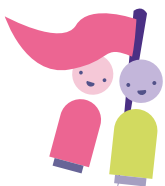

**Covenant of Mayors
for Climate & Energy
EUROPE**

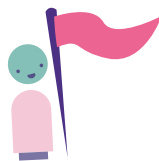
În Regatul Unit, consiliul local din **Nottingham** a lansat „**Robin Hood Energy**”, un furnizor de energie non-profit deținut în întregime de autoritatea locală.

Orașele demarează asemenea inițiative și cu **directa implicare a cetățenilor**.

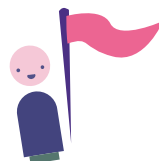
Consiliul municipal din Plymouth a sprijinit lansarea unei comunități de energie care a crescut eficiența energetică a fondului locativ și a ajutat peste 11.000 gospodăriile cu venituri scăzute. Cooperativa ajută gospodăriile să obțină granturi pentru a elimina datoriile la electricitate, să anvelopeze clădirile cu izolație termică gratuit sau parțial gratuit și să ofere consultanță pentru alegerea celor mai bune tarife la energie.

Un alt factor motivațional major este **generarea valorii la nivel local**.

Districtul **Steinfurt** din Germania a plasat energia produsă de comunități în centrul tuturor activităților sale după ce a constatat că obișnuia să cheltuiască 1,5 miliarde de euro anual pentru energie, fonduri ce părăseau regiunea.

Consolidarea **coeziunii sociale și a conștiinței civice** este un alt important factor cheie, mai ales în medii urbane cu legături mai slabe în cadrul comunității. Energia produsă de comunități este și o modalitate de a transpune aspirațiile către o nouă economie a solidarității, argument cu rezonanță în timpul alegerilor locale.

În **Paris**, autoritatea locală intenționează să înființeze, până în 2020, o cooperativă-furnizor de energie din surse regenerabile care ar urma să promoveze un parteneriat cu beneficii reciproce între autorități și districtele orașului.

Autoritățile locale beneficiază și de **competențele tehnice ale cooperativelor de energie**.

În orașul **Gent, în Belgia**, municipalitatea sprijină cetățenii care investesc în energii regenerabile și eficiență energetică și a solicitat cooperativei locale Energent să acorde asistență tehnică cetățenilor.

De asemenea, orașele pot valorifica competențele cooperativelor de energie pentru **definirea unor strategii**.

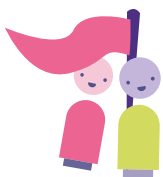
Un caz elocvent în acest sens a fost cel al orașului belgian **Leuven**, care a solicitat ajutorul cooperativei locale Ecopower pentru a elabora un plan propriu de acțiuni pentru climă și energie, în cadrul Convenției Primarilor.

Ca o ultimă idee, orașele experimentează tot mai mult cu modele de guvernare inclusivă și pe bază de colaborare, precum **bugetarea și planificarea participativă**. **Proprietatea partajată asupra energiei și procesul decizional partajat** sunt alți factori ce schimbă regulile jocului, deoarece deciziile privind noi infrastructuri și servicii de energie luate împreună cu cetățenii facilitează reinventarea sistemelor locale democratice de guvernare.

AUTORITĂȚILE LOCALE ÎN POSTURA DE FACILITATORI DE POLITICI

Administrațiile publice locale au o influență semnificativă în susținerea dezvoltării sistemelor energetice deținute și controlate de către comunități.

Cu ocazia negocierilor COP21 privind schimbările climatice, purtate la Paris în 2015, sute de administrații publice locale s-au angajat să folosească, până în 2050, exclusiv energie din surse regenerabile, fără emisii de carbon. Acest țel ambițios va necesita mobilizarea unor sume importante de capital privat, sprijin public pentru instalațiile noi și parteneriate locale inovatoare, toate implicând o implicare sporită a comunității. În acest context, orașele europene adoptă deja instrumente concrete în politicile lor.

Primarul Londrei, Sadiq Khan, promovează energia produsă de cetățeni drept un pilon esențial al strategiei sale pentru 2050. Având ca obiectiv creșterea capacității locale de energie solară la 2GW, acesta a înființat un Fond Energetic Comunitar dedicat. De asemenea, Primarul s-a angajat să asigure, până în 2025, un sfert din energia necesară Londrei din surse descentralizate.

În calitate de planificatori urbani, autoritățile locale se pot asigura că noile cartiere de locuințe sau proiectele mari de renovare includ și dimensiunea energiei produse de comunități.

În **Lyon**, unul dintre cele mai mari proiecte de renovare urbană din Franța, proiectul **Lyon Confluence**, va testa noul model de afaceri axat pe autoconsum colectiv asigurat de sisteme fotovoltaice montate pe acoperișuri.

Orașele pot avea un rol vital și în **procurarea energiei**, oferind noi oportunități comerciale pentru proiectele energetice comunitare și încurajând totodată grupurile de consumatori. Sunt aici incluse criteriile de achiziții publice care vizează în mod expres proiectele energetice comunitare sau achiziția, en gros, pentru grupuri ce comasează puterea de cumpărare a gospodăriilor și întreprinderilor locale.

În **Bruxelles**, trei municipalități locale au integrat criteriile ce favorizează cooperativele în procedurile de adjudecare a contractelor publice.

În provincia **Anvers**, un program de achiziție în grup a oferit un impuls pieței locale de energie solară, după un declin pronunțat cauzat de eliminarea subvențiilor.

AUTORITĂȚILE LOCALE ÎN POSTURA DE FACILITATORI DE PROIECTE

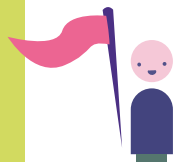
Autoritățile locale devin, în număr tot mai mare, parteneri direcți ai cooperativelor energetice, acționând drept catalizatori și intermediari pentru proiecte noi.

În etapa de pre-dezvoltare, nu sunt puține exemple de autorități locale care au organizat ateliere de lucru și campanii de informare menite să atragă atenția comunității locale, a proprietarilor de terenuri și a altor părți interesate locale.

Autoritățile locale oferă acces la spații publice și facilități pentru noile proiecte de energie regenerabilă. Municipalitățile dezvoltă instrumente sofisticate concepute pentru a ajuta cetățenii să identifice posibilele amplasamente.

În **Gent**, autoritatea locală a creat o hartă solară și termică care îi ajută pe locuitori să determine dacă acoperișurile clădirilor din oraș se pretează instalării unor panouri solare. De asemenea, ajută cetățenii să se informeze în legătură cu oportunitățile de cerere și furnizare a energiei termice. Instrumente de acest gen au fost dezvoltate și de către orașele **Bristol** în Regatul Unit și **Freiburg** în Germania.

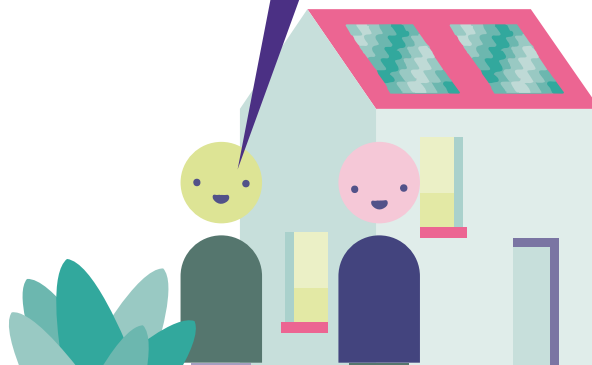
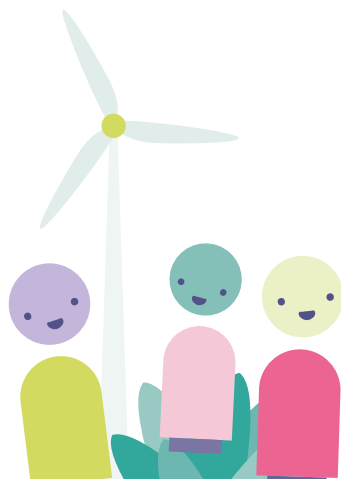

În **Križevci**, Croația, autoritatea locală folosește energia produsă de un sistem fotovoltaic, preluat în regim de leasing de la o cooperativă de energie verde, aceasta instalând panouri pe clădirea Centrului de Afaceri deținut de municipalitate. Modulele solare instalate au fost integral finanțate de către cetățeni printr-o campanie de finanțare colectivă. Investiția totală a fost de 50.000 de euro, iar cetățenilor li se vor rambursa sume de bani din economiile lunare de energie făcute de autoritatea locală timp de 10 ani, după care sistemul va trece în proprietatea municipalității.

MUNICIPALITĂȚILE - FACTORI CHEIE PENTRU ENERGIA PRODUSĂ DE COMUNITĂȚI ÎN UNGARIA

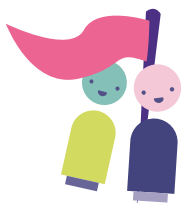
În Ungaria, precum și în alte state din Europa Centrală și de Est, municipalitățile sunt principalii factorii generatori de proiecte energetice comunitare. Sunt numeroase exemple de instalații și proiecte de energie regenerabilă deținute de municipalitate, cu implicarea unor rezidenți și a unor școli.

Friends of the Earth Ungaria cooperează cu mai multe municipalități ce explorează posibilitatea de a sprijini proiecte fotovoltaice comunitare, care ar deveni primele comunități de energie „clasice” din Ungaria.

AUTORITĂȚI LOCALE ÎN CALITATE DE OPERATORI DE INFRASTRUCTURĂ

Atunci când autoritățile locale se implică în funcționarea furnizorilor de utilități, acestea pot **avea importantul rol de a asigura includerea în ecuație a comunităților.**

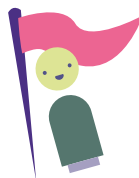

În **Viena**, compania locală Stadtwerke (furnizor de electricitate) a lansat în 2012 un program creativ denumit „**centralele electrice ale cetățenilor**”. Modelul operează pe principiul „vânzării și preluării prin leasing”. Stadtwerke încurajează cetățenii să investească în panouri solare instalate pe clădiri și spații publice, apoi le preia în regim de leasing, oferind o rentabilitate anuală (între 1,75% și 3,1%) pe o perioadă de cel puțin cinci ani.

În decembrie 2013, două lanțuri de supermarketuri au cooperat cu Wien Energie pentru a crea un nou model, remunerând cetățenii cu tichete anuale de cumpărături. În octombrie 2017, furnizorul de utilități a extins modelul la coproprietatea asupra stațiilor de încărcare pentru mașini electrice, ținta fiind de

a deschide 1000 de supermarket, dar și pentru transport public, gaze și electricitate.

În localitatea **Wolfhagen** din Germania, cetățenii dețin 25% din furnizorul local de electricitate, ceea ce le oferă o cotă din veniturile centralelor pe energie regenerabilă. Însă participarea cetățenilor a influențat în mod direct și procesele decizionale.

Dincolo de sfera producției de electricitate, orașele care dețin rețele de termoficare explorează în prezent opțiuni de finanțare colectivă pentru a implica în mod direct membrii comunităților locale în finanțarea și deținerea rețelelor de distribuție.

4

CE ESTE DE FĂCUT ÎN CONTINUARE

- **MĂSURI CONCRETE (32)**

- **RESURSE ȘI LINKURI (34)**

Noua lege UE privind energia regenerabilă, REDII, cu ale sale noi drepturi la energie din surse regenerabile acordate cetățenilor și comunităților, ar putea deschide drumul unei transformări energetice extrem de necesare în Europa. Toate comunitățile locale producătoare de energie, gospodăriile, autoritățile locale și IMM-urile din întreaga Uniune Europeană se bucură acum de o mai mare securitate și claritate juridică.

Pașii următori, însă, vor fi esențiali, guvernele urmând să transpună directiva și să își configureze Cadrele Naționale de Facilitare pentru implementare statală. În această etapă intervin cetățenii, autoritățile locale, grupurile locale care susțin energiile regenerabile, grupuri ale societății civile și alte persoane ce urmăresc implementarea totală a RED2.

MĂSURI CONCRETE

Întrucât aveți acum toate informațiile - ce măsuri concrete puteți lua cu ajutorul lor?

CE ȘTIM?

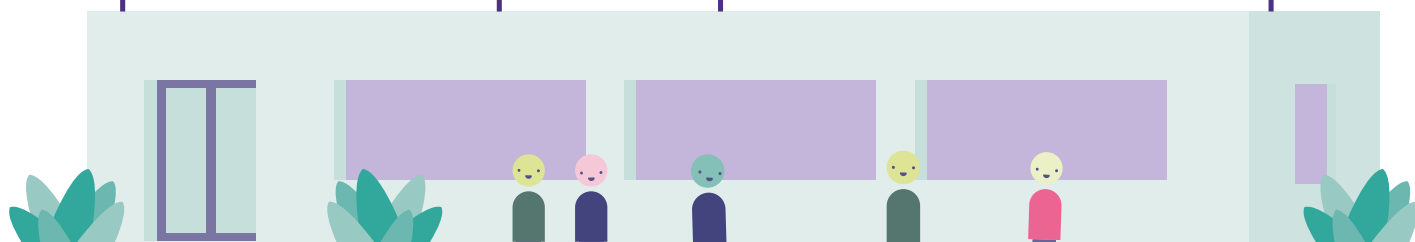
- termenul limită până la care Statele Membre trebuie să depună, în variantă finală, Planurile Naționale Integrate pentru Energie și Schimbări Climatice (PNIESC) este sfârșitul lui 2019.
- **termenul limită până la care Statele Membre pot transpune REDII este iunie 2021.** Cu cât aceste reguli intră mai curând în vigoare, cu atât mai repede cetățenii și comunitățile pot începe să culeagă roadele investiției în energii regenerabile.

DE CE AVEM NEVOIE?

- fiecare guvern trebuie să **transpună toate prevederile în materie de prosumatori, cu precădere cele opționale**, precum partajarea electricității și asigurarea faptului că gospodăriile primesc valoarea reală a propriilor instalații solare. În plus, guvernele ar putea stabili **ținte pentru energia produsă în comunități și energia solară produsă cu instalații fotovoltaice pe acoperișuri.**

CE PUTEM FACE:

- **Întruniri și organizare:** Discutați cu aliații dumneavoastră și organizați campanii comune menite să atragă atenția oficialilor din guvernele țărilor dumneavoastră. Nu așteptați până în 2021, combaterea schimbărilor climatice este necesară acum.
- **Faceți-vă opiniile cunoscute la nivelul UE și pe plan național:** Asigurați-vă că informațiile și experiențele relevante (pozitive și negative) sunt transmise instituțiilor din UE pentru a se asigura monitorizarea și implementarea adecvată a procesului.
- **Influențați PNIESC:** statele membre UE ar trebui „să susțină implicarea activă a autorităților locale, a organizațiilor societății civile, a comunității de afaceri, a investitorilor și a oricăror alte părți interesate relevante, precum și a publicului larg, în gestionarea tranziției energetice.” Se înțelege de aici că guvernele naționale ar trebui să nu se limiteze la simple consultări și să **implice efectiv orașele și societatea civilă în planurile lor.** Asigurați-vă că opiniile și necesitățile dumneavoastră sunt clar auzite și corect implementate.
- **Schimburi de experiență și cunoștințe între țări:** Organizați întâlniri cu reprezentanți ai altor țări și prezentați cazuri în cadrul unor webinarii, tururi de studiu sau prin alte mijloace creative.

RESURSE ȘI LINKURI

OBȚINEȚI MAI MULTE DETALII DESPRE POLITICILE ȘI PRACTICILE PRIVIND ENERGIA PRODUSĂ DE CETĂȚENI. ACCESAȚI URMĂTOARELE LINKURI:

Atlasul Resurselor Energetice: <https://bit.ly/2rQ05e4>

Comunități Energetice Locale: o cale de implicare a „tuturor europenilor” în tranziția energetică: <https://bit.ly/2LuG6dT>

Avantajele proprietății comunitare asupra energiei regenerabile: <https://bit.ly/2V3btjW>

Potențialul cetățenilor producători de energie în Uniunea Europeană: <https://bit.ly/2GLYnov>

Proprietatea asupra energiei pe plan local: <https://bit.ly/2q8ttuC>
<https://bit.ly/2rKFAiW>

Cum pot folosi fundațiile granturi și investiții pentru a promova energia solară și stocarea energiei în comunitățile cu venituri mici: <https://bit.ly/2R9Dd7y>

Noi modele de soluții energetice pentru clienți cu venituri reduse: <https://bit.ly/2A7JiYs>

Proiect de discutare a guvernanței multinivel: <https://bit.ly/2sJM190>

Mobilizarea cetățenilor europeni pentru a investi în energie durabilă: <https://bit.ly/2tVC4Uj>

Utilizarea experimentală a tehnologiei blockchain: <https://bit.ly/2UYrcRs>

Acordul olandez privind clima: <https://bit.ly/2Cqy9n8>
FoE Europe – broșura „Zece Pași către o Europă fără Combustibili Fosili”: <https://bit.ly/2LtEeIG>

ClientEarth – Puterea Comunității: Modele de cadre juridice pentru capacități energetice deținute de cetățeni: <https://bit.ly/2ROC5GG>

REScoop.eu – Raport privind Modele de Afaceri <https://bit.ly/2sqmT4v>

REScoop.eu – Raport privind Cele Mai Bune Practici I: <https://bit.ly/2AGIJF5>

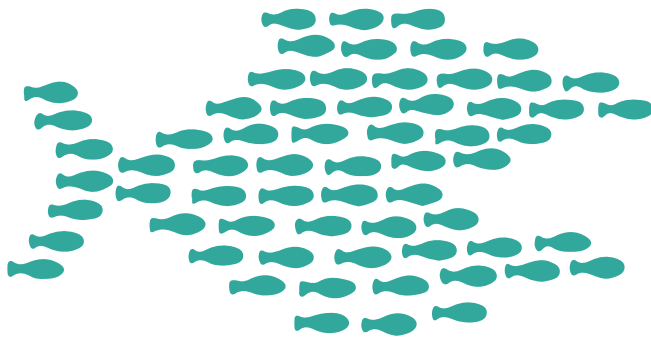
REScoop.eu – Raport privind Cele Mai Bune Practici II: <https://bit.ly/2AK4ZxT>

REScoop.eu – Puncte de plecare pentru noi cooperative REScoop: <https://bit.ly/2TMY9yM>

REScoop.eu – „Tranziția către Democrația Energetică”: <https://bit.ly/2Fx4xX1>

FoE Europe - <https://bit.ly/2MhuATw>

PUTEREA CETĂȚENILOR

PUTEREA CETĂȚENILOR ACUM!

GREENPEACE

